

Du har rett

Lettlest utgave
av FN konvensjonen om rettighetene
til mennesker med nedsatt funksjonsevne

FORORD

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har utgitt en lettlest utgave av FN konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Formålet med heftet er at barn og unge skal få kunnskap om rettigheter etter konvensjonen.

Heftet kan være nyttig for andre, for eksempel mennesker med minoritetsbakgrunn og lesevansker.

Heftet dekker ikke alt som står i konvensjonen.

Alle ord som er understreket er forklart bakerst i heftet.

Innholdsfortegnelse

Side 2	Forord
Side 3	Hva er en konvensjon
Side 4	Hva er målet med denne konvensjonen
Side 5	Må vi ha en egen konvensjon
Side 6	Hva er det du har rett til?
Side 7	Hvorfor er det viktig med rettigheter
Side 8	Hva er det å ha nedsatt funksjonsevne?
Side 9	Hva er tilgjengelighet?
Side 10	Du har rett til å kjenne dine rettigheter
Side 11	Du har rett til verdighet
Side 12	Du har rett til ikke å bli diskriminert
Side 13	Du har rett til å kunne få oppfylt dine drømmer
Side 14	Du har samme rettigheter enten du er jente eller gutt
Side 15	Du har rett til å delta i det som skjer i hverdagen
Side 16	Du har rett til å bli godtatt som den du er
Side 17	Du har rett til å kunne komme inn i alle offentlige bygninger
Side 18	Du har rett til å leve
Side 19	Du har rett til beskyttelse og sikkerhet
Side 20	Du har rett til rettferdighet, frihet og trygghet
Side 21	Du har rett til å bli beskyttet mot vold og tortur
Side 22	Du har rett til å ha et navn og et fedreland
Side 23	Du har rett til å kjenne dine foreldre
Side 24	Du har rett til å velge hvilket land du vil leve i
Side 25	Du har rett til å få informasjon og si meningen din
Side 26	Du har rett til privatliv
Side 27	Du har rett til å gå på skolen
Side 28	Du har rett til å få medisin og legehjelp
Side 29	Du har rett til en jobb når du er voksen
Side 30	Du har rett til mat, klær og bolig
Side 31	Du har rett til å delta i politikken
Side 32	Du har rett til at opplysninger om deg skal være hemmelige
Side 33	Du har rett til å nyte godt av internasjonalt samarbeid
Side 34	Du har alle disse rettighetene
Side 35	Hvem garanterer at disse rettighetene blir respektert av alle
Side 36	Ordliste

Hva er en konvensjon

En konvensjon er en avtale.
Denne konvensjonen handler om
at alle skal ha samme rettigheter.

Hva er målet med denne konvensjonen?

Den skal sikre at alle, også de med nedsatt funksjonsevne, kan være med på det som skjer i samfunnet. Alle skal ha rett til omsorg og trygghet.

Land som skriver under konvensjonen, skal følge disse reglene.

De samme reglene står i to andre konvensjoner. De står i Menneskerettighetserklæringen og i FNs barnekonvensjon.

Må vi ha en egen konvensjon?

Ja.

De som er annerledes blir ofte dårlig behandlet.

Alle mennesker trenger det samme.

Noen må ha ekstra hjelp fra samfunnet.

Det har de rett til å få.

Konvensjonen får oss til å huske
at mennesker med nedsett funksjonsevne
klarar mer enn vi tror.

Hva er det du har rett til?

Du har rett til fred, frihet og rettferdighet.

Du har rett til beskyttelse.

Du har rett til mat og klær og et sted å bo.

Du har rett til å være aktiv.

Alle har disse rettighetene.

Hvorfor er det viktig med rettigheter?

Hvis alle er enige i at andre har rettigheter,
er alle med på å gjøre verden fredeligere.

Hva er det å ha nedsatt funksjonsevne?

En som har nedsatt funksjonsevne
kan for eksempel

- se dårlig
- høre dårlig
- ha problemer med å gå
- ha problemer med å lære
- ha problemer med å
være sammen med andre

Hva er tilgjengelighet?

Alle skal komme inn i offentlige bygg.
All informasjon skal være lett å forstå.
Barn som trenger det
skal lære å bruke tegnspråk eller braille.

Det skal være lydbøker
og bøker med enkel tekst.
Det skal være høreslynger.
Det skal være mange bilder
som hjelper deg til å forstå teksten.

**Du har rett
til å kjenne dine rettigheter**

**Du har rett
til verdighet**

Du har rett til ikke å bli diskriminert

Barn som har nedsatt funksjonsevne
har krav på respekt.

De har rett til å være med på å bestemme
når det er noe som gjelder dem.

Alle mennesker har rett til å bli respektert.

Du har rett til å kunne få oppfylt dine drømmer

Du har rett til å få hjelp
når du trenger det.

Du har rett til å få hjelp
til å få oppfylt drømmene dine.

Du har samme rettigheter enten du er jente eller gutt

Vi har alle lik verdi
enten vi er født som gutt eller jente.
Dette gjelder også
om du har nedsatt funksjonsevne.

Du har rett til å delta i det som skjer i hverdagen

Om du ikke ser, har du rett til lyd
og til punktskrift.

Om du ikke hører, har du rett til tegn eller bilder.
Har du vanskelig for å bevege deg,
har du rett til rullestol og andre hjelpemidler.

Har du problemer med å lese,
har du rett til lyd eller enklere tekst.

Barn har rett til å delta i alt
selv om de har nedsatt funksjonsevne.

Du har rett til å bli godtatt som den du er – selv om du har nedsatt funksjonsevne

Alle barn og unge kan noe.

Alle har ressurser og fantasi.

Barn med nedsatt funksjonsevne klarer mye.

Det må vi alltid huske.

A photograph of a person with short brown hair, wearing a light blue shirt and dark pants, sitting in a wheelchair on a ramp. The ramp has alternating light and dark wooden planks. The person is looking towards the right. The background is a dark, textured wall.

Du har rett til å kunne komme inn i alle offentlige bygninger

En offentlig bygning er for eksempel

- skolen
- rådhuset
- svømmehallen
- biblioteket
- postkontoret
- helsestasjon
- kino og teater

Du har rett til å leve

Ingen kan nekte deg å leve.
Ingen lover kan stoppe livet ditt.

Du har rett til beskyttelse og sikkerhet

- i nødsituasjoner
- krig
- naturkatastrofer

**Du har rett
til rettferdighet, frihet og trygghet**

Selv om noen har nedsatt funksjonsevne,
er loven lik for alle mennesker.

**Du har rett
til å bli beskyttet mot vold og tortur
til å bli godt behandlet selv om du har
nedsatt funksjonsevne**

**Du har rett
til å ha et navn og et fedreland**

**Du har rett
til å kjenne dine foreldre
og til at de skal oppdra deg**

**Du har rett
til å velge hvilket land du vil leve i
selv om du har nedsatt funksjonsevne
til å bestemme om du vil bo sammen med familien din,
alene eller på en institusjon du selv velger
til å høre til i samfunnet
til å bevege deg fritt omkring**

Du har rett til å få hjelp til å flytte
om det er best for deg.

Du har rett til å få informasjon og til å si meningen din

Du har rett til å bruke tegnspråk og punktskrift
for å si hva du mener.
Hvis ikke andre forstår deg,
har du rett til tolk.

Du har rett til privatliv selv om du har nedsatt funksjonsevne

Du har rett til å bo sammen med familien din.
Hvis det er vanskelig,
må kommunen hjelpe deg å finne en annen bolig.

Når du blir voksen,
har du rett til å gifte deg og få barn

Du har rett til å gå på skolen

Ingen kan nekte deg å gå på vanlig skole

selv om du har nedsatt funksjonsevne.

Skolen og undervisningen skal være lagt til rette for deg.

**Du har rett
til å få all medisin
og legehjelp du trenger
også når du har
nedsatt funksjonsevne**

**Du har rett til en jobb
på lik linje med andre
når du blir voksen**

**Du har rett
til mat, klær og bolig**

**Du har rett
til å delta i politikken,
gjøre nytte i samfunnet
og stemme ved valg når du blir voksen
til å være med på sport, lek, kultur og fritid
til å gå på lekeplasser, i teatret,
på museer og bibliotek.**

**Du har rett
til at opplysninger om deg
og om din nedsatte funksjonsevne
skal være hemmelige for andre**

A close-up photograph of a person's face, showing their eyes and nose. The image is slightly blurred and has a blueish tint. A white text box is overlaid at the bottom of the image.

**Du har rett
til å nyte godt av internasjonalt samarbeid
og forskning
i forbindelse med din nedsatte funksjonsevne**

**Du har alle disse rettighetene
samme hvem du er
samme hvem som er foreldrene dine
samme hvilken religion du har
samme hvilket språk du snakker
samme hvilken måte du kommuniserer på
om du har nedsatt funksjonsevne eller ikke
om du er jente eller gutt
om du er fattig eller rik**

Hvem garanterer at disse rettighetene blir respektert av alle?

Staten må aldri glemme denne konvensjonen.

Staten må garantere at disse rettighetene og lovene blir fulgt.

Du har rett til å kreve dette av Staten.

Komiteen for FN-konvensjonen skal passe på at rettighetene dine blir respektert.

Komiteen passer på at alle land som har vedtatt konvensjonen følger reglene og beskytter alle som har nedsatt funksjonsevne.

Ordliste

Beskyttelse: Er når du får hjelp og blir tatt vare på.

Bibliotek: Et sted du kan låne bøker, CDer og videoer og lese aviser og blader.

Braille: Det samme som punktskrift.
Det er opphøyde punkter som lager bokstaver og tall.
Louis Braille fant opp systemet.

Diskriminere: Behandle noen dårlig fordi de er annerledes.
Å mobbe kan være å diskriminere.

Fantasi: Når vi ser for oss ting som ikke er.
Når du dagdrømmer, fantaserer du. Innbilningskraft.

FN: Står for forente Nasjoner

FNs barnekonvensjon: FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt 1989.

FN-konvensjonen: FNs konvensjon om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vedtatt 2006.

Forskning: Grundig undersøkelse av ting vi ikke vet.
Det kan forskes på alt – fra meitemark til planeter.

Frihet: Betyr å kunne gjøre hva man vil, bare vi ikke skader andre.

Garantere: Si at noe er sikkert

Høreslynge: Et apparat som forsterker lyd for hørselshemmede (døve).

Informasjon: Opplysning om noe som er viktig å vite.

Institusjon: Et sted der mange bor sammen.

Internasjonalt: Som gjelder mange land. *Inter* betyr mellom.

Komité: Folk som kommer sammen for å bestemme og arbeide for noe,
for eksempel en festkomité eller jubileumskomité.

Kommunisere: Måter vi snakker sammen på.

Konvensjon: Er regler vi er blitt enige om å følge.

Kultur: Noe felles som er vanlig å gjøre og sette pris på i et samfunn.
Musikk, dans og sport er kultur.

Lover: Bestemmer hva du har lov til å gjøre og hva du ikke har lov til å gjøre for at samfunnet skal være trygt.
Det er straffbart å bryte loven.

Menneskerettighetserklæringen:
Verdenserklæringen om Menneskerettigheter (1948).
Sier hva du har rett til, uavhengig av rase, kjønn og om du er fattig eller rik.

Misbruke: Utnytte noen mot deres vilje, for eksempel seksuelt. Barnearbeid er også misbruk.

Museer: Samling av gamle ting for å vise hvordan det var før. (et museum – flere museer)

Naturkatastrofer: Ulykker som skogbrann, oversvømmelse, snøskred og vulkanutbrudd.

Nedsatt funksjonsevne: Betyr at du trenger hjelp, har et handikap, noe som hindrer deg.

Nødsituasjoner: Når noe er veldig vanskelig for eksempel etter en naturkatastrofe. Hjemmet ditt kan være ødelagt, du har ikke nok mat.

Offentlig: Det som gjelder alle. Det motsatte av offentlig er privat. Skoler og bibliotek er eksempel på noe som er offentlig.

Omsorg: Noen tar vare på deg og hjelper deg.

Opplysninger: Ingen har lov til å fortelle noe om deg som du ikke vil. For eksempel at du har en sykdom.

Politikk: Det vi gjør for å få samfunnet til å virke og til å bli bedre.

Problem: Noe som er vanskelig for deg. Du må jobbe for å finne en løsning.

Punktskrift: Skrift som du leser med fingrene.

Respektere: Ha tillit til, stole på og tro på.

Ressurser: Verdier, som for eksempel penger, naturrikdom som for eksempel olje. God helse og tid er også ressurser.

Rettferdighet: Å dele så alle kan få.

Rettigheter: Det du har rett til å ha, få eller gjøre.

Rådhus: Hus hvor de som bestemmer i kommunen har sine kontorer.

Samfunnet: Små eller store grupper som bor sammen og har felles lover og regler.

Tegnspråk: Et språk hvor du snakker med fingrene og kroppen. Noen bruker også *tegn til tale* da er det enkeltord og ikke et ordentlig språk.

Tortur: Grusom behandling for å få en person til å tilstå noe.

Verdi: Det noe er verdt for eksempel i penger eller fordi du er glad i det.

Verdighet: Du viser verdighet når du respekterer deg selv og andre.

Vold: Å utsette noen for psykisk eller fysisk smerte,